בס"ד ע"י

מכון הליכות החיים

הרב נחום צבי מאיר ראזענפעלד שליט"א

מו"ץ בשיכון סקווירא יע"א

הליכות החיים

אמור - בה"ב | שנת תשפ"ה לפ"ק | גליון תפ"א

לע"נ אאמו"ר הרה"ח ר' יעקב גרשון ב"ר שלמה ז"ל

גליון זה נתנדב

ע"י ידידנו הנדיב הנכבד שי'

העומד לימיננו בכל עת במסירות נאמנה לזכות את הרבים

לכבוד יו"ד קדישא של התנא האלקי הרשב"י

לזכותו ולזכות משפחתו, ולזכות אחינו בית ישראל שיוושעו בישועות וברפואות בבני חיי מזוני רויחי וכל ההשפעות טובות וכמאמר הצדיקים "כדאי רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק" ונזכה להיגאל השתא בעגלא ובזמן קריב

הרוצה בתשובה

אקטועלע שכיח'דיגע שאלות (לז)

אן אויטאמאטישער וועקיום קלינער וואס ארבעט שבת

שאלה: פארגאנגענעם שבת בין איך איינגעשטאנען ביי א חבר. צו מיין איבערראשונג האב איך געזען ווי נאך דער סעודה קומט צו פארן אן אויטאמאטישער וועקיום קלינער און הייבט אן רוימען די שטוב

דער בעל מכניס אורח האט מיר ערקלערט, אז דאס איז א וועקיום קלינער וואס ארבעט פון זיך אליין און איז אנגעשטעלט שוין פון פאר שבת, און ער זעט נישט אז עס זאל זיין אן איסור דערין. צי איז טאקע מותר דאס צו טון?

תשובה: עס איז א גאר הארבער איסור, ווייל עס איז א גרויסער זלזול אינעם שבת, און אויך איז דא אן איסור פון "השמעת קול".[1]

ווען מען האט אמאל אנגעפרעגט הגאון בעל "שבט הלוי" זצ"ל איבער אזא סארט שאלה, האט ער געענטפערט, "עס איז נישט קיין זלזול אינעם שבת - עס איז נישט קיין שבת בכלל!"

געבארגט זויערע מילך און מ'וויל צוריקגעבן פרישע

שאלה: איך האב געבארגט א פלאש מילך פון א שכן, און עס איז געווען זויער. איך האב עס אויסגעגאסן, אבער איך וויל נישט מאכן קיין עסק נאר באצאלן דעם שכן א פלאש מילך. איז דא אן איסור פון ריבית, ווייבאלד יענער האט מיר געגעבן זויערע מילך און איך גיב צוריק פרישע?

תשובה: עס איז מותר, ווייבאלד מען מיינט נישט צו באצאלן מער, נאר מען וויל זיך פשוט נישט אריינלאזן אין קיין דין-ודברים צי עס איז יא געווען זויער צי נישט, אדער מען וועט זיך נישט פילן דערנאך באקוועם צו בארגן פון אים נאכאמאל, ווי געווענליך ביי שכנים.

קויפן אן עלי' פאר איינעם וואס האט פארבארגט געלט

שאלה: איך האב פארבארגט פאר איינעם א סכום פון צוואנציג טויזנט דאלער, און איין טאג שפעטער האט ער געקויפט פאר מיר אן עלי' לתורה. ער האט מיר קיינמאל פריער נישט געקויפט קיין עלי'. מעג איך עולה זיין, אדער עס איז אסור צוליב ריבית?

תשובה: אויב מען בארגט געלט פון איינעם, דאן ווילאנג מ'האט נאכנישט באצאלט דעם חוב, טאר מען נישט טון פאר'ן מענטש וואס האט פארבארגט דאס געלט קיין שום זאך וואס מען פלעגט אים נישט טון פריער און

◄

הגה"צ ר' חיים ברים'ס דאגה פאר כל נדרי

לכבוד מכון הליכות החיים,

מיר שטייען יעצט אין די ימי הספירה, ווען מען טרויערט אויף די תלמידים פון רבי עקיבא וועלכע זענען נפטר געווארן ווייבאלד "לא נהגו כבוד זה בזה". אונזער עבודה אין די טעג איז דאס מתקן צו זיין און זיך מחזק זיין אין ענייני בין אדם לחבירו.

פאלגנד איז א מעשה איבער דעם ענין, פון הגאון הצדיק רבי אברהם חיים ברים זצ"ל ראש ישיבת משכן יוסף אין ירושלים ומלפנים ראש ישיבה"ק בשיכון סקווירא, וואס זיין גאונות אין מדות איז געגאנגען האנט אין האנט מיט זיין גדלות בתורה. די מעשה האט דערציילט זיין זון, להבחל"ח הרב ר' ישעי' שליט"א, מגי"ש בישיבתנו הק'.

הגה"צ ר' חיים זצ"ל איז געווען ראש ישיבה, און שפעטער יארן לאנג בעל-תפילה אין די הייליגע טעג, אין שיכון סקווירא. אין די לעצטע יארן וואס ער איז געווען בעל-תפילה, איז ער אמאל יום הכיפורים ביינאכט עטליכע מינוט פאר "כל נדרי" צוגעקומען צו זיין זון, להבחל"ט הר"ר ישעי', און געבעטן אז ער זאל אים צואווייזן אויף איינעם, וואו ער שטייט אין בית המדרש.

עס איז געווען אינטערעסאנט: וואס דארף ער פון יענעם יעצט, אין די הייליגסטע מינוטן פון יאר? ער האט אים געוויזן וואו יענער שטייט, און ר' חיים איז צוגעגאנגען צו אים און האט אים געפרעגט וואו עס שטייט זיין שווער, איינער פון די עלטערע אידן אין סקווירא. (ביי הג"ר חיים איז אלעס געווען באהאלטן מיט חכמה, אז קיינער זאל נישט כאפן און פארשן זיינע געהויבענע וועגן און כוונות, אויך נישט זיינע נענטסטע קרובים. דערפאר האט ער דאס געפרעגט אויף אזא אופן, כדי אז זיין זון זאל נישט כאפן זיינע חשבונות דערמיט.)

יענער האט אים געוויזן דעם פלאץ, און רבי חיים האט זיך צוגעשלעפט ביז אהין און האט אנגעהויבן זאגן פאר דעם איד אז ער וויל אים איבערבעטן. דער איד האט אים אנגעקוקט מיט וואונדער - וואס איז דאס איבערבעטן? ער געדענקט דאך נישט אז ער זאל האבן געטשעפעט געווארן אמאל פון אים, אז ער זאל אים דארפן בעטן מחילה. ר' חיים האט אבער געהאט א

אין לעיין בגליונות בשעת התפלה וקריאת התורה כמבואר בהפוסקים לאיסור

מדור זה נתנדב

על ידי ידידנו אי"ש טוב ומטיב, דולה ומשקה מתורת רבותינו

הרב ר' ישראל אברהם שפירא שליט"א

בעמח"ס ישא מדברותיך

לזכות את הרבים בדבר ה' זו הלכה

זכות לימוד תורה דרבים של אלפי ישראל יעמוד בעדו לזכות לברכות התורה אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד, ולכל ההשפעות טובות בגו"ר מתוך שמחה ונחת

וואס מען וואלט אים נישט געטון אָן דער הלוואה, צ.ב.ש. קויפן אן עלי' א.ד.ג., אפילו אויב יענער איז א נאענטער קרוב אדער פריינט.

אויב דער וואס האט געבארגט דאס געלט האט נישט געוואוסט, און ער האט געקויפט אן עלי' פאר דעם וואס האט אים פארבארגט דאס געלט, און דער גבאי ביהמ"ד קומט צו יענעם פרעגן זיין נאמען אים אויפצורופן, זאל ער בעטן אז ער זאל אים נישט אויפרופן.

אויב מ'האט אים שוין אויפגערופן, און עס איז אים אומאנגענעם נישט עולה צו זיין, קען ער עולה זיין און שפעטער זאל ער געבן דאס געלט וויפיל ס'קאסט די עלי' פאר דעם וואס האט עס געקויפט, אדער זאל ער אים אן אנדערן טאג צוריקקויפן אן עלי'.

געדונגען א קאר מיט אינשורענס נישט אויפ'ן ריכטיגן טאג

שאלה: ערב פסח בין איך געגאנגען דינגען א קאר ביי א איד אויף די חול-המועד טעג. דער ארבעטער פונעם איד האט מיר געפרעגט אויב איך וויל קויפן אינשורענס, אז אויב דער קאר וועט געשעדיגט ווערן וועט דער אינשורענס באצאלן. איך האב געזאגט אז יא און אויפן פלאץ אראפגעלייגט דאס געלט פאר'ן דינגען דער קאר און פאר'ן אינשורענס.

דעם ערשטן טאג חול המועד, האב איך אריינגעזעצט ערגעץ מיט'ן קאר. ברוך ה', מיר זענען ארויס גאנץ, אבער דער קאר האט עס נישט דורכגעמאכט, און עס איז צעזעצט געווארן אזוי אז עס איז מער כמעט גארנישט ווערד. דער וואס האט מיר פארדונגען דעם קאר האט געזאגט אז איך וועל דארפן באצאלן דעם שאדן. אויף מיין פראגע, אז איך האב דאך געמאכט אינשורענס, זאגט ער מיר אז זיין ארבעטער האט געמאכט א טעות, און די אינשורענס-

חשבון פארוואס ער דארף אים איבערבעטן און האט פריער נישט געקענט צוגיין צו "כל נדרי".

"פארגאנגענעם זומער," האט ר' חיים אים געזאגט, "זענט איר געווען ביי אונז אין ארץ ישראל. זייענדיג אויף דער גאס, זענט איר מיר אנטקעגנגעקומען און געגעבן שלום עליכם. עס איז געווען אין א פרייטאג נאכמיטאג, און איך האב זיך דעמאלט אביסל געאיילט מיט די הכנות אויף שבת. יעצט צוריקקוקנדיג, האב איך אריינגעטראכט, אז איך האב אייך נישט געענטפערט מיט'ן פאסיגן הארת פנים ווי עס איז זיך אייך געקומען. וויל איך אייך מפייס זיין, און כ'בעט איר זאלט מיר ארויסזאגן אז איר זענט מיר מוחל בלב שלם, ווייל אנדערש קען איך נישט גיין צו כל נדרי."

דאס איז געווען די השגה פון דעם גאון און צדיק, חסיד און עניו, דער מרא דחושבנא וואס איז ארומגעגאנגען "צהלתו בפניו - ודאגתו בלבו", אז ער האט אפשר ערגעץ אמאל אביסל מצער געווען א איד; און דאס האט אים געשטערט פון צוגיין יום הקדוש ביינאכט אלס שליח ציבור צו "כל נדרי"!

מיר זענען ווייט-ווייט פון אזעלכע השגות אין מסכת מדות און יראת חטא. דאס פטר'ט אונז נישט פון "הדבק במדותיו", זיך אראפלערנען א מוסר השכל ווי אזוי נזהר צו זיין בכבוד חברו און מקבל זיין יעדן איד בסבר פנים יפות ובשמחה. עס קומט אונז אלעמען אויס טעגליך צו באגעגענען אזויפיל אידן וואס דארשטן נאך א גוט ווארט, א הארת פנים, א גרוס, א הארציגן שמייכל - און ווער איז דען נישט צווישן די אידן? (צומאל איז דאס "בסתר לבו", און ער איז נישט מסוגל ארויסצואווייזן ווי שטארק ער דארף דאס, אבער חז"ל זענען אונז מגלה, אז עס איז נאך מער ווי געבן צו טרינקען אן אויסגעהונגערטן א גלעזל מילך - "המלבין שינים לחברו יותר ממשקהו חלב" [כתובות קי"א]).

לאמיר זיך "לאזן קאסטן" א גוט ווארט, א שמייכל פאר א איד. עס קאסט נישט קיין געלט, און מען קען עס נישט באצאלן.

אין זכות פון מחזק זיין און משמח זיין אנדערע אידן און נוהג כבוד זיין איינער אין אנדערן, זאלן מיר זוכה זיין בקרוב צו דער גאולה שלימה בב"א.

ידידכם, ש. נ.

שיכון סקווירא

בזכות קידוש שם שמים

לכבוד מכון הליכות החיים,

פאלגנד איז א שיינע מעשה, דערציילט דורכ'ן בעל העובדא (אויף דער הערליכער תורה-ליניע "פרדס שלמה"), ר' משה פעדער פון לעיקוואוד. איך גיב עס איבער כלשונו:

בס"ד

פינת צדקת צדיקי הדורות

קטע מקריאת קודש לטובת הכולל מאת כ"ק מרן אדמו"ר בעל 'שפע חיים' מצאנז-קלויזענבורג זצוק"ל

הנני בדרכי אבותי הק' ... להחזיק ביד "**כולל חבת ירושלים**", וכן גם אני מצטרף לבקש מאנ"ש שיראו לסייע בכל היכולת להכולל ההוא שיוכלו המשפחות התלויות בם להתפרנס עכ"פ בלחם לחץ, **ובזכות המצוה הקדושה יתברכו משמים ברב שפע ברכות כל טוב סלה עד ביאת ינון אכי"ר.**

עמוד הצדקה והחסד בארה"ק
חבת ירושלים
ואהבת ציון אל תשכח לנצח
בית הכנסת
על קבר רבי מאיר בעל הנס

עמוד הצדקה והחסד בארה"ק
צדקת רבי מאיר בעל הנס
כולל חבת ירושלים

מדור זה נתנדב

לזכר נשמת הרבני הנעלה
ר' שלמה זלמן ב"ר אלעזר צבי ע"ה
יארצייט ביום ער"ח סיון
וזוג' החשובה מרת אידל ב"ר אברהם ע"ה
יארצייט ביום ח"י אייר ל"ג בעומר
יהא זכרם ברוך
הונצחו ע"י בנם ידידנו הנדיב הנכבד
מוה"ר יצחק אייזיק ברייער הי"ו

דעקונג הייבט זיך אן ערשט איין טאג שפעטער.

זייענדיג שאקירט צו הערן ווי יענער מאנט מיר, ווען איך ווייס קלאר אז איך האב געקויפט אינשורענס פאר'ן קאר, נעמט ער ארויס א צעטל און ווייזט מיר, "זע, ווי דו אליין האסט אונטערגעשריבן מיט קלארע ווערטער אז אויב דער אינשורענס וועט נישט באצאלן פאר סיי-וועלכע סיבה וועסטו אליין באצאלן."

עס האט מיר שטארק פארדראסן צו הערן אזעלכע ווערטער. אמת, איך האב גע'חתמ'עט אז אין אזא פאל וועל איך דארפן צאלן, אבער דאס איז נישט ווען די גאנצע שולד איז פון זיין זייט, וויל זיין ארבעטער האט נישט אריינגעשריבן דעם ריכטיגן טאג. די שאלה איז, ווער איז דא גערעכט?

תשובה: אויב איז ער געפארן מיט'ן קאר פארזיכטיג לויט די געזעצן פון דרייוון, און איינער האט אריינגעזעצט אינעם קאר, דארף ער נישט באצאלן, ווייל ער איז ווי א "שומר" צו היטן אויפ'ן קאר, און א שומר איז פטור ווען ער איז נישט געווען שולדיג אינעם שאדן. און כאטש ער האט מסכים געווען מתחילה צו באצאלן אין א פאל וואס דער אינשורענס וועט נישט באצאלן, האט ער אבער זיכער נישט געמיינט אין אזא פאל וואס די קאמפאני האט געמאכט דעם טעות.

אויב ער האט אבער אריינגעזעצט אין א צווייטן, אדער אין דער זייט פון גאס א.ד.ג., קען זיין די הלכה אז ער איז יא מחוייב צו באצאלן, וויבאלד ווען דער שאדן קומט דורך אים הייסט ער א מזיק, וואס איז מחוייב צו באצאלן (און כאטש עס איז יענעמ'ס שולד אז ער האט נישט געהאט קיין אינשורענס-דעקונג, איז יענער נאר א גורם אין דעם שאדן וואס ער האט דערפון.)

אבער אויב דער וואס פארדינגט דעם קאר באקומט א פראצענט פון דעם אינשורענס, איז מען בכל אופן פטור צו באצאלן.[2]

להלכה, זאל מען פרעגן א שאלה פון א מורה הוראה.

ווי אזוי מתפלל צו זיין ביי קברי צדיקים

שאלה: ווען מען גייט צו קברי צדיקים און מען איז מתפלל אויף א ישועה, מעג מען מתפלל זיין צום צדיק אויף א ישועה, אדער מען זאל מתפלל זיין צום אויבערשטן געהאלפן צו ווערן אין זכות פונעם צדיק?

המשך

איך באשעפטיג זיך פאר פרנסה מיט מאכן קלאזעטס פאר גרעסערע פראיעקטן פון דירות, און עס קומט מיר אויס אסאך ארומצופארן צו פארשידענע שטעט, אויך אין פלעצער וואו עס דרייען זיך נישט קיין סאך אידן.

איך האב באמערקט, אז קומענדיג צווישן גויים, אנגעטון מיט'ן קאפל און אידישן לבוש, ציט דאס די אויפמערקזאמקייט פון מענטשן און מען קוקט אויף מיר, האב איך געטראכט אז דאס איז א פאסיגע געלעגנהייט מקיים צו זיין די מצוה פון קידוש ה' מיט אן ערליכער און לייטישער אויפפירונג, ווי עס פאסט זיך פאר אונז אידן, זייענדיג אן "אור לגויים".

א צייט צוריק, האב איך געדארפט פארן פאר ביזנעס-צוועקן קיין אטלאנטע, און איך האב געהאט א זיץ אין ערשטן קלאס. אריינקומענדיג אינעם עראפלאן, האב איך זיך באקוועם געמאכט אויפ'ן זיץ, און דאן האב איך געהערט ווי מען רופט אויס אז ביי יענעם און יענעם זיץ איז דא אן עלטערער גוי פון 97 יאר, א געוועזענער סאלדאט ביי דער צווייטער וועלט-מלחמה, און מען זאל אים באגריסן און אפגעבן אנערקענונג.

עס איז מיר איינגעפאלן א געוואגטע מחשבה. איך בין דער איינציגער איד אינעם ערעפלאן מיט א קאפל און דער גאנצער אידישער טראגע, וועל איך טון אן אקט וואס וועט ארויסרופן א קידוש ה', און אלע וועלן זען "מי כעמך ישראל". איך בין צוגעגאנגען צום סטוארד און געבעטן ער זאל פארשלאגן דעם געוועזענעם סאלדאט, צי ער וויל זיך טוישן מיט מיר מיט די זיצן און קומען אויף מיין פלאץ אין ערשטן קלאס.

דער סטוארד האט זיך זייער געוואונדערט אויף מיר, אבער זעענדיג אז איך מיין דאס גענצליך ערנסט, איז ער געגאנגען און איבערגעגעבן דעם גוי מיין פארשלאג. דער אלטער גוי האט זיך צוגעכאפט דערצו, און מען האט הויך אויסגערופן, אז אלע רייזנדע זאלן הערן, אז דער פאסאזשיר מוישי פעדער האט אוועקגעגעבן זיין ערשטן-קלאס זיץ פאר דעם געוועזענעם סאלדאט. עס האט זיך געהערט א פאטשעריי פון אלע זייטן, און אלע אויפ'ן עראפלאן האבן פייערליך באגריסט מיין שריט.

אסאך פון די מענטשן זענען שפעטער צוגעקומען מיך קאנגראטולירן, און דער סטוארד האט מיר שפעטער געזאגט אז ער געדענקט נישט אין די דרייסיג יאר פון זיין קאריערע אז איינער זאל טון אזא זאך, אוועקגעבן א זיץ אין ערשטן קלאס פאר אן אומבאקאנטן, פשוט אויסצודריקן פאר אים אנערקענונג.

איך האב געהאט גאר א גוט געפיל, אז איך האב זוכה געווען מקדש צו זיין שם שמים פאר א פולן פליגער מיט מענטשן, זעענדיג ווי אן ארטאדאקסישער איד גיט אפ אזא שטייגער כבוד פאר אן עלטערן געוועזענעם סאלדאט, וואס קיינער פון זיי וואלט פון זיך נישט אוועקגעגעבן,

1. ועי' בזה בשו"ת חלקת יעקב או"ח סי' ע' מה שהאריך בזה דגם בדבר שאין בה משום סרך מלאכה גופא שאסור מדינא מכל מקום יש בזה משום זילותא דשבתא ועי' בפסקי תשובות סי' רנ"ב מה שהאריך בזה עוד בשם הפוסקים. **2.** אף שהפועל גרם לכך שלא יהי' לו כיסוי מהאינשורענס מ"מ אינו יכול לפטור עצמו מלשלם על מה שהזיק כיון שהפועל הוא רק גורם שפטור מלשלם מדיני אדם. אבל אם בעל הקאר מקבל שכר מהאינשורענ"ס אז יכול לטעון דקים לי' כדעת הנתיה"מ בסי' קפ"ג, ואף שיש חולקים הרבה על זה יכול לטעון קים לי כדיעה זו ואינו יכול להוציא ממון ממנו. ונראה שיתפשרו ביניהם.
3. עי' בזה בספר מטה אפרים סי' תקפ"א לענין הליכה בבית החיים להשתטח על הקברים שהמשתטח על קברי צדיקים אל ישים מגמתו נגד השוכנים שם, אך יבקש מה' יתברך שירחם עליו בזכות הצדיקים שוכני עפר וכן לעורר הצדיקים הקדושים אשר בארץ המה שימליצו טוב בעדינו ביום הדין, עיי"ש. ובשו"ת מנחת אלעזר ח"א סי' סח מאריך להסביר דברי המהרי"ל בזה שמשמע שאין לדבר להשוכני עפר בעצמו, ומסביר שם שבודאי דמצוה איכא לבקש אל הצדיקים השוכנים עפר שהם ימליצו טוב בעדינו לפני הש"י ואלמלא זכותם לא היינו מתקיימים, וכמו שרואין בדברי חכמז"ל רק שהכוונה שאל ישים מגמתו נגד המתים בעצמם שיושיעו באיזה כח שזה אסור עיי"ש. **4.** עי' בשו"ת חת"ס (או"ח א סימן קמב) שמשמע לאיסור, אך עי' בשו"ת אגרות משה (או"ח א סי' קנט) שהאריך לדון בדבריו, ומדייק שבסוף התשובה חזר בו, והעלה להיתר, כי עיקר האבילות לענין נישואין הוא על החתן והכלה, ובאופן שהם מותרים בזה מותרים כבר כל המשתתפים. ובשו"ת מנח"י ח"ד ספ"ד מחמיר בזה - וכ"כ הבית הלוי שילך רק לומר מז"ט ולא ישתתף בהסעודה והריקודים.
5. כ"כ בסדר היום (סדר ספה"ע): ונהגו הקהל לספור אחר תתקבל, משום דכל הקהל נמצאים בבהכ"נ וברוב עם הדרת מלך, כדמצינו קצירת העומר שהי' נקצר בעסק גדול, כדתנן כל העיירות הסמוכות' מתכנסות' לשם וכו'. ועי' בהגהות רעק"א לסי' תפט שכתב, 'וטוב שיברך אחד ויוציא אחרים לקיים ברוב עם הדרת מלך'. **6.** עי' סי' תפט בחק יעקב סקט"ז שהביא דברי השל"ה שכתב (על המקומות שהי' נהוג להתפלל ערבית מבעוד יום בביהכ"נ), 'ובמקום שיש חבורה שמתפללין מעריב בזמנה ראוי להתחבר להם בימי הספירה, כי אז מצוה גוררת מצוה, קריאת שמע בזמנה וספירה בציבור', עכ"ל. והובא גם בבאה"ט שם. ועי' בשו"ת מנחת יצחק (ח"ט סי' נה אות ב') מש"כ בזה. ועי' בזה בשו"ת מקדש ישראל הלכות ימי הספירה. **7.** דעכ"פ לא יפסיד ספירת העומר בציבור. **8.** כ"כ בכף החיים ס"ק קב, שבענין ספירת העומר יש נוהגין לספור אחר עלינו לשבח 'כדי שלא להפסיק בסדר התפלה'. עי' ספר ספירת העומר פ"ב ס"א. **9.** כ"ה במשנ"ב שם סק"ב, וכבר כתב כן בארחות חיים הל' ספיה"ע בשם רב האי גאון שבמוצ"ש סופרין מיד אחר סדר קדושה, וטעם נוסף כתב בספר נהר מצרים 'כי בעוה"ר פשתה המספחת שבאמירת עלינו לשבח הקהל יוצאים מבהכנ"ס, ויש חששא טובא שישכחו את ספירת העומר, אכן קודם תתקבל כל הקהל נמצאים שם'. ויש שכתבו הטעם כדי שלא לומר קדיש יתום פעמיים (כ"כ בשער הכולל). **10.** עי' שו"ת אגר"מ ח"ד סי' צט אות ג' דאם מתפלל מעריב קודם השקיעה דמהני ועי' ספר מקדש ישראל הלכות ספירה שמביא כן מספר נהר שלום ועי' בפסקי תשובות דיעות שונות בזה.

מדור זה נתנדב

ע"י ידידנו הנדיב הנכבד העומד לימיננו
במסירות נאמנה לזכות את הרבים

מוה"ר שמואל לייב ביסטאן הי"ו

לרגל שמחת התעטרו בעטרת זקנים
בהולדת הנכד הבכור למז"ט
אצל בנו בכורו מוה"ר דוד ני"ו

זכות לימוד תורה של אלפי ישראל יעמוד בעדו שיזכה
לרוות רוב תענוג ונחת מכל יו"ח בבני חיי ומזוני וכל
השפעות טובות מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

תשובה: מען זאל מתפלל זיין צום אויבערשטן בזכות פונעם צדיק, און אזוי אויך קען מען בעטן ביים צדיק אז ער זאל פועל'ן פאר אים א ישועה ביים אויבערשטן. מען טאר אבער נישט בעטן דעם צדיק אז ער זאל העלפן מיט פרנסה א.ד.ג., ווייל מתפלל זיין מעג מען נאר צום אויבערשטן אליין.[3]

גיין צו א חתונה אין ספירה

שאלה: אויב מען רופט איינעם צו א חתונה אין די עטליכע ספירה-טעג וואס עס איז איינגעפירט אין טייל מקומות חתונה צו מאכן, און אויף זיין פלאץ מאכט מען נישט חתונה און מען הערט נישט קיין מוזיק אין די טעג, צי קען ער צוגיין ווינטשן "מזל טוב" ביי דער חתונה?

תשובה: ער קען גיין ווינטשן "מזל טוב" און זיך מיטפרייען ביי דער חתונה פון זיין באקאנטן.[4]

ווארטן אויף נאך א מנין צו ציילן ספירה בציבור

שאלה: עס מאכט זיך אסאך מאל אז בשעת מען ציילט ספירה האלט איך נאך אינמיטן שמונה עשרה. צי איז דא אן ענין צו ווארטן ביז'ן אנדערן מנין צו ציילן ספירה בציבור?

תשובה: ספירה-ציילן איז נישט קיין חלק פון מעריב און מען איז נישט מחוייב צו ציילן בציבור, אבער עס איז ריכטיג מהדר צו זיין אויף וויפיל עס איז מעגליך, צוליב דעם ענין פון "ברוב עם הדרת מלך", און אויך ווייל דאס מקריב זיין דעם קרבן עומר איז געווען ברבים און מיט א פרסום.[5]

דערפאר, אויב מען קען צוווארטן און עס איז נישט קיין גרויסע טירחא, צ.ב.ש. עס שטעלן זיך מניינים יעדע פאר מינוט, זאל מען אזוי טון, אבער אויב עס קומט אן שווער קען מען ציילן ביחידות.[6]

ציילן ספירה פאר "עלינו"

שאלה: אין א בית המדרש וואו מען ציילט ספירה נאך "עלינו", אויב איינער ענדיגט שמונה עשרה ווען דער ציבור האט שוין געזאגט "עלינו", צי זאל ער זאגן ערשט "עלינו", אדער ציילן ספירה מיט מנין?

תשובה: ער זאל ציילן ערשט ספירה מיט'ן ציבור ברוב עם און דערנאך זאגן "עלינו".[7] (אין אסאך קהילות פירט מען זיך צו זאגן "עלינו" פאר ספירה כדי נישט איבערצורייסן דעם מעריב, און אויך ווייל "עלינו" איז "תדיר", ד.ה. שטענדיג.[8] אין אנדערע פלעצער ציילט מען ספירה פריער, כדי מקיים צו זיין די מצוה וואס פריער[9], און אויך וויבאלד מענטשן לויפן שוין ליידער פון בית מדרש ביי עלינו, וועלן זיי פארגעסן צו ציילן ספירה.)

איבערציילן פרייטאג צו-נאכטס די נעכטיגע ספירה

שאלה: אויב מען דאוונט געוועגליך מעריב נאכ'ן זמן צאת הכוכבים, און פרייטאג צו-נאכטס האט מען געדאוונט מעריב ווען עס איז נאך געווען טאג, און מען האט זיך געכאפט נאך מעריב פאר'ן זמן צאת הכוכבים אז מען האט נעכטן נישט געציילט די ריכטיגע ספירה, צי קען מען נאך איבערציילן די נעכטיגע ספירה, אז מען זאל נאך קענען ציילן די איבעריגע טעג מיט א ברכה, אדער וויבאלד מען האט שוין מקבל שבת געווען און געדאוונט מעריב, הייסט עס שוין פאר אים נאכט און מען קען מער נישט ציילן די ספירה פון נעכטן?

תשובה: אויב עס איז נאכנישט ריכטיג נאכט, און מען דאוונט מעריב אלעמאל אינדערוואכן ווען עס איז שוין ריכטיג נאכט, קען מען איבערציילן די ספירה פון נעכטן אָן א ברכה (און ציילן די אנדערע נעכט מיט א ברכה), און שפעטער ווען עס איז שוין ריכטיג נאכט זאל מען ציילן די היינטיגע ספירה.[10]

נאר דאס מערסטע וואס זיי האבן געקענט טון איז צו פאטשן מיט די הענט און אפלאדירן. איך האב געטראכט אז פאר דעם אליין איז מיר די גאנצע נסיעה שוין כדאי געווען.

אראפקומענדיג פונעם עראפלאן, בין איך צוגעפארן מיט'ן שאטל צום פלאץ וואו מען דינגט ארויס א קאר, און אויפ'ן קורצן וועג האב איך געזען ווי איינער הערט נישט אויף קוקן אין מיין ריכטונג. דאן איז ער צוגעקומען צו מיר און געזאגט אז ער זעט אויף מיין באגאזש דעם לאגא פון מיין פירמע. ער האט געפרעגט צי מיר טוען אויך אין קאמערציעלע אפארטמענט בילדינגס. איך האב געענטפערט אז יא, האט ער געזאגט, "איך וויל דיך באשטעלן אויף דריי הונדערט נייע דירות וואס מיר גייען בויען."

אזוי רעדנדיג, האט ער ארויסגענומען זיין ביזנעס-קארטל, און - איך האב געמיינט אז כ'פאל אוועק. דאס איז דער מענטש וואס איך פרוביר אנצוקומען צו אים שוין פינף יאר, און עס איז פשוט געווען אוממעגליך! יעצט, אדאנק דעם קידוש ה', ווערנדיג "אדווערטייזד" פאר אלעמען, האט ער זיך פאראינטערעסירט און געקומען מאכן מיט מיר געשעפטן. (אויב איך וואלט געזעסן אין ערשטן קלאס און ארויס דער ערשטער פון עראפלאן, וואלט איך זיך זייער מעגליך מיט אים בכלל נישט געטראפן.) דאס האט מיר ב"ה געברענגט שיין ביזנעס און א שפע פון פרנסה.

די סגולה פון הרה"ק רבי שלמה'קע זוועהילער

מיר שטייען סמוך ונראה צום יומא דהילולא פון הרה"ק רבי שלמה'קע זוועהילער זי"ע (כ"ו אייר).

עס איז באקאנט וואס דער צדיק האט געזאגט אז ווען איינער בענטשט ברכת המזון מיט כוונה פון אינעווייניג, איז דאס א סגולה אויף ערליכע קינדער און אייניקלעך וואס פירן זיך אויפ'ן דרך הישר.

ליידער בין איך פון די וואס זענען געפרואווט געווארן מיט'ן נסיון פון א קינד וואס האט געגליטשט פון גלייכן וועג, ר"ל. קיינער זאל נישט געפרואווט ווערן מיט דעם שווערן נסיון, וואס כידוע פונעם "אור החיים" הק', איז דער צער פאר אן ערליכן איד נאך מער ווי דער צער פון פארלירן א קינד, ה"י. דער רבוש"ע זאל געבן פאר אלע אידן ערליכע און געזונטע קינדער, מיט אריכות ימים.

דער רוחניות'דיגער מצב פון מיין זון איז געפאלן אזוי טיף, ביז איך האב געהערט די שוידערליכע בשורה אז ער גרייט זיך, ה"י, חתונה האבן מיט א נישט אידישע פרוי. איך דארף קיינעם נישט מסביר זיין ווי ביטער און שווער דאס איז געווען אויפ'ן הארצן ביי מיר און מיין פרוי.

אם כסף תלוה

דיני הלואה (ג)

מדור זה נתנדב

ע"י ידידנו הנדיב הנכבד

מוה"ר יודא לייב פעלדמאן הי"ו

לרגל יום הגדול ל"ג בעומר

זכות התנא האלקי יעמוד בעדו לקבל כל השפעות
הטובות בבני חיי מזוני רויחי ולזכות לברכת התורה
אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד

כשהבטיח לחבירו להלוות לו ואח"כ רוצה לחזור מזה

א] אם הבטיח לחבירו שילוה לו מעות יש ליזהר שלא לחזור בו, משום דהוה קבלה לדבר מצוה, דהוי כנדר ואסור מדינא לחזור בו[1].

ב] ואפילו אם חבירו הוא עשיר, ואף אם ההבטחה היתה להלוות לו המעות לזמן מרובה, אעפ"כ אם יודע שחבירו סומך דעתו עליו יש לו ליזהר שלא לחזור בו שלא יהא בכלל מחוסר אמנה[2].

ג] אבל אם הבטיח להלוות לעשיר ונזדמן לו אח"כ עני שצריך להלואה ואין בידו כדי להלוות לשניהם, וכ"ש כשנזדמנו לו אביו או בנו או קרובו שהם עניים, אז מותר לו לחזור בו מההבטחה להעשיר ולהלוות להעני[3].

ד] ואם נזדמן לו ענין שהוא בעצמו זקוק לאותו כסף, ואילו הי' יודע בעת שהבטיח להלוותו שיזדמן לפניו ענין כזו לא הי' מבטיח להלוותו, נראה להקל בשעה"ד דמותר לו לחזור מהבטחתו, ובפרט כשההלואה היתה סכום גדול[4].

ה] וכן אם הפריש או נדר בפיו סך מסוים לעשות מזה גמ"ח אסור לחזור בו.

ו] מותר לייחד קרן ממעות מעשר לגמ"ח, ואף הוא בעצמו מותר ללוות מזה הגמ"ח כשיצטרך לו אע"ג שזהו ממעות מעשר שלו[5].

הלואה בכמה תשלומין

ז] מי שרוצה ללוות מחבירו ואומר לו הלויני מנה אבל תדע שלא אוכל לפרוע לך בפעם אחת אלא מעט מעט, אינו מחוייב להלוות לו מצד הדין, אבל מצד גדר אהבה ואחוה נכון להלוות גם באופן זה[6].

להשאיל כלים ושאר חפצים

ח] מצות הלואה הוא לאו דוקא בממון, אלא ה"ה דיש מצוה להשאיל כלים ושאר חפצים או מאכלים[7], וכל שכן אם משאיל לאחרים את ספריו ללמוד בו וע"ז כתיב (תהלים קיב, ג) "וצדקתו עומדת לעד".

1. אהב"ח פ"א סי"א. **2.** שם. **3.** כן מבואר בשו"ת בצל החכמה ח"ה סי' קע"ה דבאופן זה ליכא משום מחוסר אמנה, ודבריו בנויים על שו"ת חת"ס (חו"מ סי' ק"ב ד"ה והנה דהדין) דכשרוצה למכור דבר לחבירו והבטיח לו למכרו באיזה מחיר ואח"כ נשתנה הדבר שדבר זה נתייקר מאוד וכדומ' ועל אופן זה בוודאי לא הי' מבטיחו למוכרו במחיר זול כזה, דאין בחזרתו משום מחוסר אמנה (כשיטת החת"ס ביו"ד סי' רס"ד וכן סובר גם בתשובת מהרש"ם ח"ב סי' קכ"ה דלא כהרמ"א בחו"מ ר"ד דאיכא משום מחוסר אמנה גם בתרי תרעא), וה"ה הכא כיון דמצוה להקדים להלוות לעני קודם לעשיר אנן סהדי דמעיקרא בעת שהבטיח להלוות להעשיר אילו הי' העני בא לפניו באותו שעה הי' מקדים להבטיח להעני, לכן מותר לחזור בו לכתחלה. **4.** כנ"ל בהערה הקודם, דאנן סהדי דאם הי' יודע שיהי' כן לא הי' מלוה לו. **5.** אהב"ח שם. **6.** כ"ה באהב"ח פ"א ס"י ע"פ סוגיות הש"ס בב"מ עז: דהאי מאן דיזיף לחברי' מאה זוזי ופרעי' זוזא זוזא פרעון הוי אלא דאית לי' תערומת עלי' דיהי' לו הפסד ע"ז משום שיוציא המעות לאחדים ולא יוכל להרוויח מהן ע"כ. ובנתה"ח מסביר שם דלא מבעי לשיטת הש"ך בחו"מ סי' ע"ד סקי"ז דאף בדיעבד כשהלוהו כבר אינו יכול לכוף את המלוה שיקבל ממנו מעט מעט אפילו בתוך הזמן, א"כ לדידי' כ"ש דלכתחילה בודאי אינו מחויב ללוות לו באופן שיפרע לו מעט מעט, אלא אפילו לדעת השו"ע דהלוה יכול לפרוע לו מעט מעט אפילו שלא ברצון המלוה, מ"מ כיון דמותר לו להיות עליו תרעומות עבור זה, משום דא"ל אפסדינתהו מינאי ממוני, לכן לכתחילה בודאי שאינו חייב להלוות לו. **7.** אהב"ח פ"א ס"ב ע"פ גמ' סוכה מ"ט ע"ב דגמ"ח הוא בין בגופו בין בממונו.

הפרק למעשה

געקליבענע מעשיות
פון אמאל און היינט

צוזאמענגעשטעלט פון די **גליונות הליכות החיים**

מיט א מוסר השכל אויף למעשה

ווי אויך ענטהאלט עס א

הערליכן אידישן פירוש

אויף גאנץ פרקי אבות

אין מיין גרויסער קלעם, האב איך געטראכט ביי מיר, אז איך וועל מקריב זיין עפעס פון זיך פאר'ן רבוש"ע, און בזכות זה זאל געשען דאס וואס איך האב ביי דעם שטאפל שווער געקענט גלייבן אז עס זאל געשען, ד.ה. אז דאס הארץ פון מיין זון זאל זיך עפענען און ער זאל זיך צוריקקערן צום דרך הישר.

איך האב באשלאסן צו פארן צום ציון פונעם "תוספות יום טוב" אין קראקע און זיך אונטערנעמען דארט א זאך וואס האט מיר אלץ אויסגעזען צו זיין גאר שווער, דהיינו, נישט צו רעדן ביים דאווענען פון אנהייב ביז'ן סוף.

למעשה האט זיך עס אזוי געפירט אז עס איז נישט געווען שייך דעמאלט צו פארן קיין קראקע, און אויף דער עצה פון א גוטן איד בין איך געפארן קיין ארץ ישראל צום ציון פון הרה"ק רבי שמעון נתן נטע מלעלוב זצ"ל אויפ'ן הר הזיתים. כידוע, האט דער צדיק פיל מעורר געווען וועגן דעם ענין פון קדושת בית המדרש, און פיל אידן גייען כסדר צו זיין קבר זיך פאָרנעמען א התחזקות אין דעם ענין און מ'זעט דארט ישועות נפלאות. איך האב אויך אזוי געטון, און נאר דער אויבערשטער ווייסט ווי ווייט דאס איז מיר נישט געווען קיין לייכטע קבלה.

אויפ'ן וועג ארויס פון ציון, טרעפט מיר א איד און זאגט, אז היינט איז כ"ו אייר, די יארצייט פונעם הייליגן רבי'ן ר' שלמה'קע זוועהילער זצ"ל, וועלכער ליגט אויך דארט אויפ'ן הר הזיתים. ער האט געבעטן אז איך זאל אהינקומען, ווייל ער דארף א מנין צו זאגן קדיש אויפ'ן ציון. זייענדיג ביים ציון, האב איך געזען דארט שטיין אין א גליון, אין וועלכן עס איז געווען נאכגעברענגט וואס רבי שלמה'קע זצ"ל האט געזאגט, אז בענטשן ברהמ"ז פון אינעווייניג איז א סגולה פאר ערליכע קינדער און אייניקלעך.

עס האט מיר א צופ געגעבן אין הארצן. הייליגער טאטע אין הימל! איך דארף דאך א גרויסע ישועה מיט מיין זון וואס האלט איידער אזוי ווייט. בעט איך דיר, שיק אראפ אויף אים א רוח טהרה, און ער זאל תשובה טון און זיך צוריקקערן אין דיינע ארעמס. עס האבן זיך דערביי געגאסן פון די טרערן ווי א קוואל.

מיטאמאל האט מיר אויפגעבליצט א געדאנק. אפשר טאקע צוליב דעם האב איך געדארפט אנגעקומען דא היינט, ווען עס איז דעם צדיק'ס יומא דהילולא און מען קען פועל'ן ישועות.

איך בין צוגעגאנגען צום קבר און מקבל געווען אויף זיך בל"נ זיך צו וואשן פון היינט אן יעדן טאג צו ברויט און בענטשן בכוונה פון א סידור אויפ'ן קול, און זאל דאס זיין א זכות אז עס זאל מקויים ווערן ביי מיר וואס דער צדיק האט געזאגט אז דורך דעם איז מען זוכה צו קינדער און איינקלעך "חכמים, נבונים און יראי שמים".

איבערצושמועסן די הלכות וואס ווערן געברענגט אינעם גליון, אדער צו איבערלאזן א שאלה קען מען רופן 845-499-5084
אויב קיין ענטפער, ביטע לאזט איבער א מעסעדזש

הגליון והפצתו נתנדב

לכבוד יו"ד קדישא של התנא האלקי הרשב"י

ע"י ידידנו הנדיב הנכבד העומד לימיננו בכל עת במסירות נאמנה לזכות את הרבים

מו"ה יצחק גאלדקלאנג הי"ו

זכות התנא הקדוש יגן עליו לקבל כל ההשפעות טובות בגשמיות וברוחניות מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, ויזכה לאורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד מתוך הרחבת הדעת

מכתב מהרב הגאון רבי אשר אנשיל עקשטיין שליט"א
דומ"ץ בקהל מחזיקי הדת בעלזא בארה"ב

אמע"כ הרה"ג ר' נחום צבי מאיר ראזענפעלד שליט"א מו"ץ בשיכון סקווירא ומחבר ספרים חשובים.

אקדם בשבח הגליון "הליכות החיים" שמפיץ דעת תורה והלכה ברורה לצמאים לדבר ה', והשי"ת יהי' בעזרכם להפיץ מעיינותיך חוצה עוד רבות שנים מתוך בריאות השלימות.

בענין שכתבתם בגליון חג הפסח שאין תערובות מים בחלב, ולכן אין בהם חשש של שרייה, כגון כשנותנין חתיכות מצה לתוך קערה עם חלב. נכון הוא שכן הוא המציאות בזמנינו שאין מערבים מים לתוך החלב, וכמש"כ מע"כ שליט"א.

אבל אין שייך לומר שאין בו "שום" מים, שממה שראיתי במפעלי חלב, הדרך הוא שמדיחים היטב הכלים לפני החליבה, ונשארו בהכלים לחלוחית המים שאין מנגבים טרם העברת החלב דרך הכלים.

ממילא לאותן שחוששים לחומרא בשרייה גם כשיש תערובות מעט מים, הגם שכבר נתבטל בכמה פעמים שישים, שהם מחמירים גם בזה, אזי יש להם למנוע גם בשרייה בחלב שהוא דבר נוזלי, מטעם שכתבתי.

החותם בברכה להצלחה וסו"ד

אשר אנשיל עקשטיין

בענין רבית בלשון מכירה

לכבוד מכון הליכות החיים,

לכבוד מכון הליכות החיים ובראשם הרב הגאון ר' הערשל שליט"א

בראשית דברי אביע הכרת הטוב על הגליון המפואר בהלכות ברורות והליכות מועד במועדו ומדי יום ביומו.

ועל של עתה באתי להעיר על הגליון העבר בנידון שכתבתם אודות מי שביקש מחבירו אחר פסח להלוות לו מצות ע"מ שישלח לו מצות בשנה הבאה קודם החג. וכתבתם דבלשון הלוואה יש לאסור ורק מותר באופן מכירה.

ויש לדון בזה, א' יש לעיין מה הדין אם יש לו להלוה עוד קצת ממצות אלו אשר מבואר בשו"ע שם סי' רסב דאז מותר להלוות סאה בסאה ויש לדון האם גם כשמתנה שישלם לו בשעת היוקר מועיל שיש לו. ובאמת מפשטות דברי הרמ"א משמע להיתר שכתב דבהיתר יצא השער אסור לקבוע לזמן היוקר, וע"ז מדייק הש"ך דמותר ביש לו, וכן כתב בפשטות הברית יהודה.

אבל יש לעיין בזה, דהרא"ש קאי בעיקר על קביעות זמן שיש רק חשש שיתייקר, אבל אם מתנה בהדיא על שעת היוקר דהיינו שברור שיתייקר אז אפשר דאסור גם ביש לו, וע"ז מדייק הש"ך דמותר ביש לו. וע' בחלקת בנימין בסעיף ג' ד"ה אם התנה שמאריך בביאור דברי הש"ך ומסיק דבאופן שברור מאוד שיתייקר אסור אפילו ביש לו, וכן כתב המשנת ריבית דאם אומר לא אקבל עד שעת היוקר אסור.

ועוד יש להעיר מה שכתבתם שאם אומר בלשון מכירה מותר ע"פ דברי הט"ז סק"א, אבל יש לדון בנידון דידן כיון דלשון הט"ז הוא דמכירה הוי קרוב לשכר ולהפסד וע"כ כיון דהוא דרך מקח ורק חשש ריבית דרבנן מותר, וא"כ באופן זה דהוא קרוב לשכר ורחוק להפסד כיון שברור שיתייקר יתכן שגם להט"ז אסור אפי' באופן מכירה, וחוץ מזה שיש כמה פוסקים החולקים על היתר דמכירה כמו שציינתם בשם ספר ברית יהודה, וכן מבואר באריכות בפנס שלמה.

אבל באמת יש להעיר דבלשון השואל כתוב שם דהוא אמר שאין צריך לשלם לו עכשיו אלא יכול גם לשלם לשנה הבאה וא"כ בוודאי באופן זה יכול ללוות אם יש לו וכן יתכן דמועיל אם יצא השער דהיינו אם יכולים להשיג עוד מצות כאלו בשוק כיון דלא התנה שלא יקבל אלא הקיל לו שיכול להמתין עד לשנה הבאה, והגם שברור שיתייקר מותר אם יש לו כיון שיכול לשלם גם עכשיו.

א' מלומדי הגליון:

ברוך ראובן יוסף אוסטערליץ, שיכון סקווירא

איך האב טאקע באלד אנגעהויבן ערליך מקיים זייןביידע זאכן וואס איך האב זיך פארגענומען, נישט צו רעדן ביים דאוונען און צו בענטשן ברכת המזון פון אינעווייניג.

ווי געזאגט, איז דאס געווען, חודש אייר. יענע צייט האט מיין זון נישט געהאט מיט מיר קיין שייכות, און קיין סאך האב איך נישט געוואוסט וואס עס טוט זיך מיט אים, אבער קורץ דערנאך האב איך ערהאלטן א ידיעה, אז ער האט אפגעלאזט זיינע פלענער צו טון דעם שרעקליכן שריט.

עטליכע חדשים שפעטער, חודש אלול, האב איך ערהאלטן א טעלעפאן-רוף פון מיין זון, וועלכער האט שוין א לאנגע צייט נישט גערעדט צו מיר. ער האט מיר דערציילט א בשורה טובה, אז ער גייט אי"ה חתונה האבן מיט אן ערליך אידיש מיידל, א בעלת תשובה.

איך קען קיינעם נישט מסביר זיין די שמחה וואס האט אונז באהערשט. לויט דער אינפארמאציע וואס איך האב געהערט, איז זי באמת געווען אן ערליך מיידל, און זיי האבן חתונה געהאט בשעה טובה. זי האט געהאט אויף אים א שטארקע השפעה לטובה און אים געהאלפן צוריק ארויפקומען אויפ'ן גלייכן וועג, און א צייט שפעטער איז ער געווארן אן אנגעשטעלטער אין א ישיבה פאר בעלי-תשובה און ער האט שוין משפיע געווען פון דעמאלס אויף אנדערע צו פירן ערליכע אידישע שטיבער.

איך וויל צוענדיגן מיט א רוף פאר עלטערן וואס ווילן זען נחת ביי די קינדער: טייערע טאטעס און מאמעס! נעמט אייך אויף די טייערע סגולה. עס נעמט נישט מער ווי א פאר מינוט א טאג. וואשט אייך צו ברויט און בענטשט ערליך פון אינעווייניג. רעדט צום אויבערשטן, דאנקט אים אויף אלעם גוטן וואס ער גיט אונז שטענדיג, און איר וועט אוודאי נישט אנטוישט ווערן.

זאלן מיר אלע זוכה זיין צו זען נחת ביי די קינדער און קינדס-קינדער געזונטערהייט מיט אלעם גוטן ביז משיח'ס טאג.

(ישר כח למערכת "על המזון" שהמציאו לנו הסיפור)

*

מיטצוטיילן ערשט האנטיגע מעשיות להנאת אלפי הקוראים, ביטע פארבינדט זיך צו דער הנהלת המכון דורך 4592885mhh@gmail.com, אדער דורכ'ן פעקס: 845-517-1692, אדער לאזט א מעסעדזש אויפ'ן טעלעפאן: 845-276-3170

לז"נ מוה"ר שמואל דוד ב"ר צבי פינחס הכהן ע"ה
ומוה"ר ישכר בער ב"ר טובי' גדלי' ע"ה
לא השאירו אחריהם זש"ק
ונא ללמוד לעילוי נשמתם

מיט'ן מנדב זיין דעם גליון "הליכות החיים", האט איר די זכות הרבים פון **זעכציג טויזנט אידן** בליעה"ר. רופט: 845-659-1547

כל הזכויות שמורות | הרשות נתונה לצלם הגליון ע"מ להפיצו, ואין להעתיק תוכן הגליון בלי רשות בכתב מהמערכת

הערות והארות בכתב יתקבלו ע"י מספר הפקס החדש 845-538-4625 או באימייל 4592885mhh@gmail.com | הרוצים להשיג גליון זה בתמידות נא לצלצל 845-276-3170